

Vergaderjaar 2016–2017

33 709

EU voorstel: Verordening oprichting Europees openbaar ministerie COM (2013) 534¹

AC

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 juni 2017

Indachtig de toezegging van mijn ambtsvoorganger tijdens het overleg met uw Kamer over het Europees OM (EOM) op 6 december 2016 het eindresultaat van de onderhandelingen ter beoordeling aan u voor te leggen, licht ik in deze brief graag de laatste stand van zaken toe. Ik zal hierna allereerst ingaan op de uitkomst van de onderhandelingen over de ontwerpverordening en het verdere besluitvormingsproces. Aan het slot volgt het standpunt van het huidige kabinet over de positie van Nederland ten opzichte van het EOM.

Zoals ik u in mijn brief van 7 april jl.² reeds berichtte, hebben op 3 april jl. zestien lidstaten, te weten België, Bulgarije, Kroatië, Cyprus, de Tsjechische Republiek, Duitsland, Griekenland, Spanje, Finland, Frankrijk, Litouwen, Luxemburg, Portugal, Roemenië, Slovenië en Slowakije het Europees Parlement, de Raad en de Commissie in kennis gesteld van hun wens overeenkomstig artikel 86, eerste lid, derde alinea, VWEU een nauwere samenwerking aan te gaan in relatie tot het EOM. De onderhandelingen over de definitieve tekst van de ontwerpverordening voor het EOM zijn daarna hervat. Op 19 april jl. heeft ook Letland een dergelijke kennisgeving gedaan, zodat er nu 17 lidstaten het voornemen hebben het EOM op te richten. Er zijn aanwijzingen dat zich op korte termijn nog een paar andere lidstaten bij de nauwere samenwerking zullen aansluiten.

De onderhandelingen sinds april hebben zich toegespitst op de artikelen 17 (materiële bevoegdheid EOM), 19 (melding, registratie en controle van informatie), 20 (uitoefening van de bevoegdheid van het EOM), 49 (financiering EOM) en 59a (samenwerking EOM met niet-deelnemende lidstaten) en hebben geleid tot aanpassingen op een beperkt aantal punten. De 17 deelnemende lidstaten hebben grosso modo overeen-

¹ Zie dossier E130041 op www.europapoort.nl.

² EK, 2016–2017, 33 709, nr. AB.

stemming bereikt over deze tekst³. De ontwerpverordening is op 31 mei jl. voorgelegd aan Coreper met het oog op het bereiken van een algemene oriëntatie daarover tijdens de laatste JBZ-Raad onder Maltees Voorzitterschap op 8-9 juni a.s.. Indien de deelnemende lidstaten instemmen met de tekst, zal deze vervolgens worden voorgelegd aan de zgn. juristen-linguïsten binnen de Raad voor een juridische en taalkundige toets. Nadat deze toets begin juli is voltooid, zal de tekst ofwel opnieuw, maar nu als A-punt, worden geagendeerd tijdens een Raad in juli onder het Estse Voorzitterschap, ofwel via een schriftelijke procedure worden afgerond. Zodra de tekst dan definitief door de Raad is goedgekeurd, zal deze vervolgens ter goedkeuring aan het Europees Parlement kunnen worden voorgelegd. In beginsel kan de door de Raad goedgekeurde tekst dan niet meer worden gewijzigd. De gewone wetgevingsprocedure is niet van toepassing, maar het Europees Parlement heeft krachtens artikel 86, eerste lid, VWEU het recht de verordening goed te keuren en kan die goedkeuring dus ook onthouden. Overigens onderhouden het Voorzitterschap en de Commissie informeel contact met het Europees Parlement, zodat er nog beperkt wijzigingen zouden kunnen optreden in de tekst die de Raad uiteindelijk ter goedkeuring aan het Europees Parlement voorlegt. In dit verband is ook nog relevant te melden dat de tekst van de ontwerpverordening inzake Eurojust, waarover de JBZ-Raad in maart 2015 een algemene oriëntatie heeft bereikt, inmiddels opnieuw wordt bezien teneinde deze optimaal aan te laten sluiten op de tekst van de ontwerpverordening inzake het EOM. Dat is voor het Europees Parlement een belangrijk punt.

Nederland heeft, conform het tot nu toe gevoerde overleg met beide Kamers der Staten-Generaal geen definitief standpunt over deelname aan het EOM ingenomen. Nederland zal dat pas doen als de definitieve tekst van de ontwerpverordening beschikbaar is en beide Kamers der Staten-Generaal zich daarover eerst een oordeel hebben kunnen vormen. De onderhandelingspositie van Nederland in de lopende onderhandelingen is ten gevolge van de inmiddels ontstane nauwere samenwerking gewijzigd. Als gevolg van de keuze van Nederland daaraan niet deel te nemen, werd er minder belang gehecht aan de mening van Nederland over inhoudelijke punten. Tegen deze achtergrond heeft Nederland zich tijdens de laatste ronde van onderhandelingen geconcentreerd op punten die ook de niet-deelnemende lidstaten raken, te weten de financiering van het EOM, de samenwerking tussen het EOM en niet-deelnemende lidstaten en de impact van de oprichting van het EOM op Eurojust.

De regeling voor de financiering van het EOM is opgenomen in artikel 49, zesde en zevende lid. Het kabinet kan daarmee instemmen. De regeling houdt in dat het EOM weliswaar uit de EU-begroting wordt gefinancierd, maar de niet-deelnemende lidstaten worden op grond van artikel 11 van Verordening 609/2014 achteraf gecompenseerd, zodat zij niet indirect toch het EOM meefinancieren. Dat is het gevolg van artikel 332, VWEU, waarin is bepaald dat de uitgaven die voortvloeien uit de uitvoering van een nauwere samenwerking, met uitzondering van de administratieve kosten voor de instellingen, ten laste komen van de deelnemende lidstaten. De Europese Commissie heeft op 22 mei jl. overigens een geactualiseerde kosten/baten analyse voor het EOM aan de lidstaten gestuurd. Deze kosten/baten analyse gaat u ter vertrouwelijke kennisgeving als bijlage bij deze brief toe. Ik herinner u er in dit verband aan dat een eerder non-paper over dit onderwerp dat de Commissie kort voor de JBZ-Raad van 13-14 oktober 2016 had verspreid, als bijlage bij het verslag van deze JBZ-Raad was gevoegd⁴.

³ Docs. 9476/17, ADD 1 + COR 1 en 9545/2/17

⁴ EK, 2016, 2017, 32 317, nr. GZ, p. 8.

De samenwerking tussen het EOM en daaraan niet-deelnemende lidstaten is opgenomen in artikel 59a, derde lid, en nader verklaard in overweging 102aa. Het kabinet kan daar in beginsel eveneens mee instemmen. Nederland blijft tegelijkertijd, en inmiddels in het gezelschap van een groeiende groep lidstaten, waaronder deelnemende lidstaten, pleiten voor een zelfstandig rechtsinstrument waarin de samenwerking tussen het EOM en niet-deelnemende lidstaten wordt uitgewerkt.

Tot slot, het standpunt van het huidige kabinet. Het kabinet heeft uw Kamer bij brief van 25 november 2016⁵, alle voor- en nadelen van deelname aan het EOM afwegend en met name gezien de in de brief beschreven praktische gevolgen voor ons land, laten weten van mening te zijn dat niet-deelname van Nederland aan het EOM per saldo niet in ons belang is. Het kabinet heeft u in deze zelfde brief verzocht een uitspraak te doen over het eindresultaat van de onderhandelingen. Nu de eindtekst van de Raad min of meer vaststaat, wil ik u daartoe namens het kabinet opnieuw in de gelegenheid stellen. Ik zal een soortgelijke brief aan de Tweede Kamer zenden en ook aan de Tweede Kamer een eindoordeel vragen.

Gezien het feit dat de Tweede Kamer na de algemene verkiezingen van 15 maart jl. een andere samenstelling heeft gekregen en de besprekingen over de vorming van een nieuw kabinet nog niet zijn afgerond, is het huidige kabinet evenwel van mening dat het aan het volgende kabinet is, het oordeel van beide Kamers over de eindtekst in acht nemend, een finale afweging over eventuele deelname van Nederland aan het EOM te maken. De inmiddels ontstane nauwere samenwerking vervolgt onder tussen de hierboven geschetste procedure. Voor de goede orde merk ik nog op dat alleen de aan de nauwere samenwerking deelnemende lidstaten tijdens de JBZ-Raad van 8-9 juni a.s. kunnen instemmen met de eindtekst. Nederland kan derhalve niet deelnemen aan dat besluit, maar blijft ingevolge de regels voor nauwere samenwerking ook na de oprichting van het EOM gerechtigd om daaraan op enigerlei tijdstip alsnog deel te nemen.

De Minister van Veiligheid en Justitie,
S.A. Blok

⁵ EK, 206–2017, 33 709, W.